

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

10
1987

Organ för Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka

God Jul och Gott Nytt År

I RHL:S TJÄNST

Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka – RHL – är ett stort förbund. Vi har över 27000 medlemmar. Många lägger ner ett omfattande ideellt arbete för att åstadkomma en fin verksamhet.

I en så stor organisation som vår måste vissa åtgärder samordnas centralt för att sedan föras tillbaka till de 24 länsföreningarna och 120 lokalföreningarna. Därför har RHL ett kansli med ett 20-tal anställda.

Många av Status läsare önskar en närmare presentation av "sin personal". Medlem-

marna vill veta vilka arbetsuppgifter som utförs på kansliet och hur de är fördelade. Man vill tex gärna ha ett ansikte till telefonrösten i kansliets växel.

Kanslipersonalen försöker tillmötesgå medlemmarnas önskemål så långt det bara är möjligt och Status kommer därför – i sin egenskap av "ett organ i medlemmarnas tjänst" – att presentera RHL:s anställda.

Vi börjar i detta nummer med Bengt Dahlström (se sid 4).

Hela personalen vill naturligtvis vara med och önska Status läsare

En God Jul och Ett Gott Nytt År!

RHL:s kanslipersonal samlade inför en personaldag på van der Nootska Palatset i Stockholm. Fr. v. i första raden: Vera Engström, Kerstin Westerdahl, Karin Eriksson, Tonie Andersson, Lena Carlström, Gunlög Marnell, Lilly Rangne. Fr. v. i bakre raden: Vera Blomberg, Helge Nilsson, Bo Månsson, Bengt Dahlström, Ronny Weylandt, Eivor Back-Salomons-son, Flora Larsson. Frånvarande: Eva Bergendorff, Monika Nilsson, Einar Jacobsson, Sonja Lundin och Inga-Britt Seinegård. Bakom kameran: Tommy Eriksson.

Organ för Riksförbundet
för hjärt- och lungsjuka

December 1987
Årgång 50

Ansvarig utgivare:
Bo Månsson

Redaktör:
Tonie Andersson

Förbundskansli:
Hornsbruksgatan 28
Postadress: Box 9090
10272 Stockholm
Telefon: 08-690960
Postgiro: 900011-8

Tryckeri:
Kringel-Offset, Södertälje

Prenumerationspris:
Helår 65:-

Produktionsplan 1987

Nr	Manus- stopp	Annons- stopp	Distri- bution
1	15 dec	20 dec	20 jan
2	15 jan	20 jan	20 febr
3	15 febr	20 febr	20 mars

Annonspriser:

Omslaget, 1/1-sida	5500 kr
1/1-sida	5000 kr
1/2-sida	2700 kr
1/4-sida	1500 kr

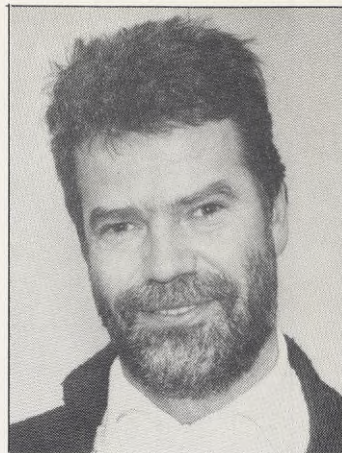
Upplysningar om priset för
mindre format lämnas av
redaktionen.

Redaktionen svarar för
osignerat material som är infört
i tidningen.

Omslagsbild:

Illustration av
Sven Björnson

LEDARE

Förbundssekreterare
Bo Månsson:

Eftertankens kranka blekhet...

drabbar en då och då. Jag undrar hur många gånger jag har berättat om förbundets historik, om att det bildades 1939 och att det 1962 ändrade namn till Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka, RHL. Inte förrän nu har jag reagerat på att det faktiskt är

★ 25 ÅR ★

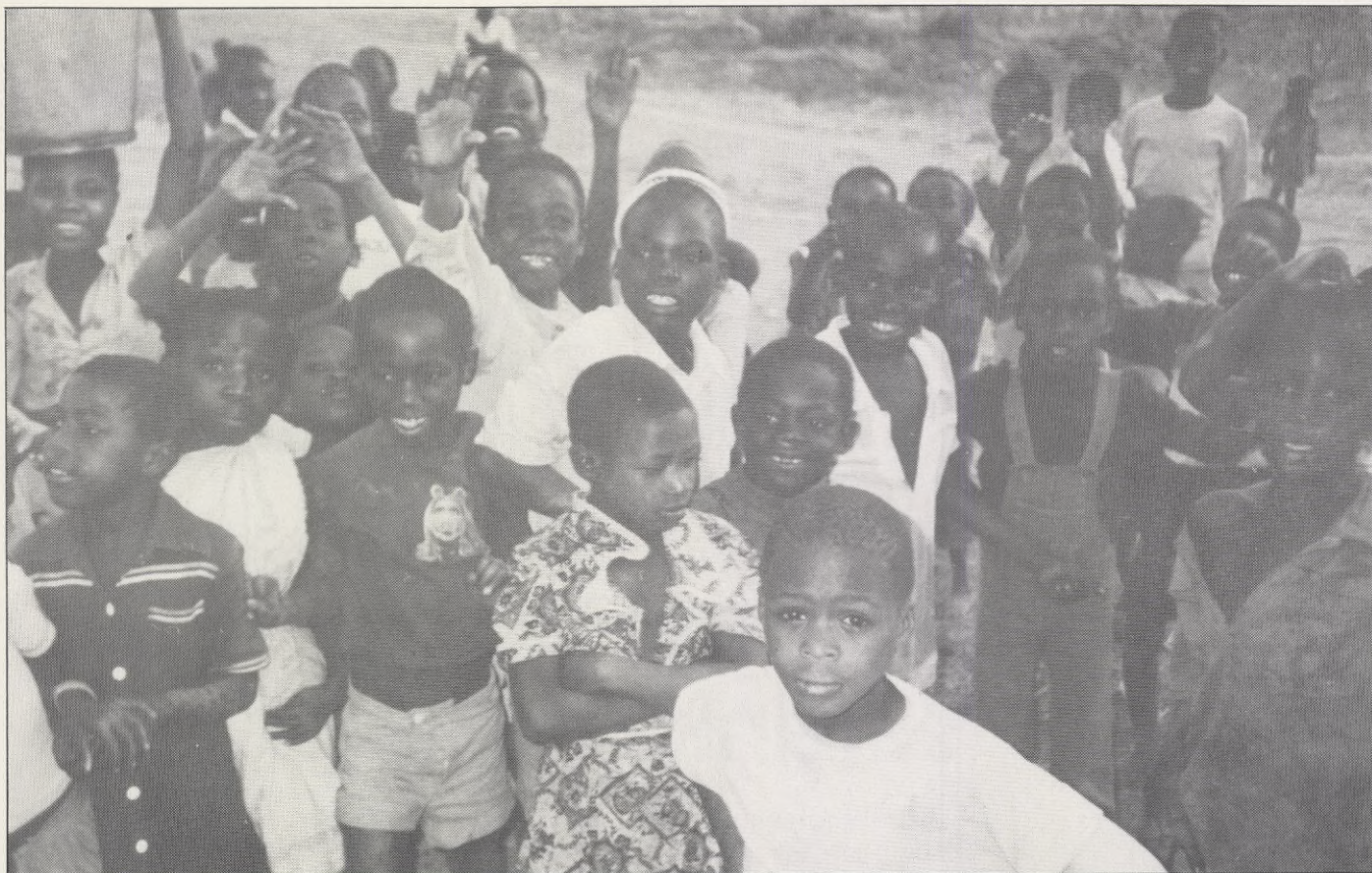
sedan de hjärtsjuka kom med i förbundet. Att föra in dessa människor i förbundets verksamhet krävde flera år av pionjärinsatser. Till viss del beroende på att dessa inte kunde kartläggas kollektivt som de lungsjuka kunde göras genom sina patientföreningar. De hjärtsjuka hade större anonymitet än de lungsjuka och det fanns heller inga fördomar – smittoskräck – mot dem. Idag är de hjärtsjuka den största medlemsgruppen inom förbundet och idag krävs det återigen pionjärinsatser för att få med fler lungsjuka i vår organisation och verksamhet.

Eftertanken drabbar mig också när jag ser tillbaka på det år som snart har gått. Har vi inom förbundet lyckats med att uppnå de mål som vi har satt upp för vår verksamhet? Med tanke på de diskussioner som förts på representantskapet, inom förbundsstyrelsen och på kansliet, tycker jag mig ha ett visst fog för att kunna påstå att vi dels är på rätt väg och dels har kommit en ganska bra bit när det gäller att realisera vårt handlingsprogram. Tillsammans har vi förutsättningar att nå fram till målen.

Eftertanken går dock, i dessa juletider, främst till dem som är sjuka. Har jag verkligen ägnat dessa människor den omtanke och omsorg som de är i behov av? Har jag tagit mig tillräcklig tid att lyssna och att besöka dem? Har jag med andra ord brytt mig tillräckligt? Var och en får lyssna till sitt samvete och göra det som han anser vara bäst.

Ty visst är det så att inom det här förbundet så bryr vi oss om varandra.

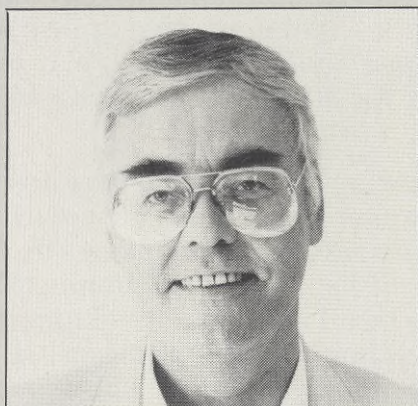
★ HA EN TREVLIG HELG! ★

Grundskolan i Tanzania är 7-årig. I denna skola med 500 elever finns 38 handikappade barn integrerade.

Handikapp och bistånd

Bengt Dahlström har varit ute på långresa

I sitt dagliga värv är Bengt Dahlström förbundskassör och kamrer på RHL:s kansli. I hans arbetsuppgifter ingår – förutom att ansvara för förbundets ekonomi – också att handlägga personalfrågor, bidragsansökningar till forskning och rekreationsresor samt RHL-lotteriet.

Liksom de övriga handläggarna på kansliet representerar Bengt RHL i handikappsamarbetet. Det är i egenskap av styrelseledamot

i Handikapporganisationernas internationella biståndsstiftelse SHIA som Bengt gjort ett besök i Afrika.

– Det var en mycket givande resa som var välplanerad och innehållsrik. Jag har verkligen fått nya insikter om betydelsen av biståndsarbetet för handikappade i u-länderna, säger Bengt.

Status ger sina läsare ett sammandrag av Bengt Dahlströms långa reserapport.

SHIA = Swedish Organisation of handikapped International aid Foundation (handikapporganisationernas internationella biståndsstiftelse).

Fakta om Tanzania

Läge: Tanzania ligger på Afrikas ostkust, precis söder om ekvatorn.

Storlek: 937000 km² (dvs dubbelt så stort som Sverige).

Befolkning: Cirka 21 miljoner, uppdelat på över 120 olika stammar.

Viktiga städer: Dodoma är den formella huvudstaden. Men viktigast är Dar es Salaam med cirka 1 miljon invånare.

Statsskick: Republik. Presidenten heter Ali Hassan Mwinyi. Det finns en generalförsamling, men bara ett politiskt parti – CCM.

Språk: De två officiella språken är swahili och engelska.

Ekonomi: Tanzanias huvudsakliga exportprodukter är kaffe, bomull, te, tobak och kryddnejlikor.

Religion: Ungefär 40 procent av befolkningen är animister, dvs tillber traditionella inhemska gudaväsen. 30 procent är kristna och 30 procent är muslimer.

Historia: Det har funnits människor i Tanzania i över 1,5 miljoner år. Man har hittat lämningar efter minst 6 olika inhemska civilisationer. Andra folk som har haft bosättningar i landet är bla romare, kineser, perser, turkar och portugiser. Araberna fick stor betydelse, bland annat härstammar swahili delvis från arabiskan. 1880 köptes kustområdet av tyskarna från sultanen av Zanzibar. Efter första världskriget tog engelsmännen över och döpte landet till Tanganyika. Den 9 december 1961 blev landet självständigt och 1964 skapades Tanzania genom en union mellan Tanganyika och Zanzibar. President från självständigheten ända fram till 1985 var Julius Nyerere.

Efter 14,5 timmars flygresa landade vi på Kilimanjaro flygplats i Tanzania. Temperaturen var då 26 grader i skuggan klockan 7 på morgonen. Vid inflygningen såg vi berget Kilimanjaro som var täckt av snö. Det reser sig 5600 meter över havet, en imponerande syn.

I resan deltog sex ordinarie ledamöter i SHIA, fyra suppleanter samt kanslichefen och en tolk. Först besökte vi Kilimanjaro Christian Medical Centre (KCMC) i Moshie där dr Nyalusi välkomnade oss och presenterade sjukhuset. Alla vi träffade var mycket tacksamma för SIDA:s och SRF:s (Synskadades Riksförbund) insatser för att sjukhuset skulle komma till stånd.

Jämfört med Sverige är intensivvårdsavdelningen för mycket sjuka barn dåligt utrustad och sjukgymnastikavdelningen är mycket liten. Det fordras remiss från andra sjukhus för att komma till KCMC, som är ett regionsjukhus.

Ortopedavdelningen har en verkstad, där man tillverkar proteser, mestadels av trä. Mellan 300 och 400 patienter från hela Tanzania behandlas per år. De bor utanför sjukhuset på ett missionshotell och betalar där 4 kronor per dygn för mat och logi. Vården är däremot fri. Ortopedskolan tar emot 45 elever från engelsktalande länder i Afrika. Ortopedverkstaden är mycket tekniskt avancerad och väl utrustad. Den har skänkts från Västyskland.

Optikerutbildningen har fullt brukbar svensk utrustning, men en viss förslitning föreligger och förnyelse behövs. SRF har tillsammans med Svenska Optikerförbundet utrustat lokalstationer ute i landet. Dessa behöver också förnyad utrustning för att arbetet skall kunna fullföljas.

SIDA och Dövas Afrikamission har byggt en dövskola i Muanga. SHIA står för hörselteknisk utrustning.

Teckenspråket börjar vinna terräng, men på skolan lär man sig läsa på läpparna. Gunilla Persson, lärare från Sverige, och rektor Elivwha Ngonja hälsade välkommen till skolan. Cirka 100 barn skall få sin utbildning vid skolan. Man har även yrkesutbildning för ungdomar, såsom skomakeri, snickeri, metallverkstad och väveri. Yrkesutbildning ingår i undervisningen

sig att klara sig själva praktiskt ute i samhället, göra upp eld, laga mat osv. Dessutom får eleverna lära sig hantverk och trädgårdsskötsel. Utbildningen är 3-årig. Två socialarbetare från Sverige arbetar med ett uppföljningsprogram för att se hur de blinda kvinnorna klarar sig i samhället när de kommit hem.

Skolans byggnader består av fyra

Blinda elever med sin lärare vid blindskriftsmaskinen.

även för friska barn i Tanzania. Skolplanen för den här skolan är 10-årig. Föräldrarna betalar 50 kronor per år i avgift för barnen i dövskolan.

Svår bilresa

Efter ett par dagar i Moshie gav vi oss ut på landsbygden. Vi skulle färdas drygt 30 mil med bil. Vägarna var otroligt dåliga. Vi kunde endast hålla en hastighet av 30 km per timme. Afrikanerna bor i enkla hyddor som de gör av bamburör, lera och gräs. De försörjer sig på att odla majs och vete samt hålla boskap. Vi kunde konstatera att de lever likadant idag som för 1000 år sedan. Färden gick genom ett naturreservat och vi fick tillfälle till safari. Vi fick se en mängd vilda djur i sin verkliga miljö.

Efter 9 timmars bilresa kom vi fram till Singida där vi skulle besöka skolan för blinda kvinnor. Eleverna får lära

elevehem med plats för 56 elever. Hemmen har hög standard jämfört med flickornas hemmiljö. Skolan driver ett eget hönseri för att få in pengar.

Ett avtal har träffats mellan SHIA och Socialministeriet i Tanzania. Man är överens om att förbättra undervisningen och utbildningen av skolans personal. Skolan har 20 anställda. Eleverna betalar ingenting för att gå på skolan. Ingen av flickorna har under de 10 år som gått fått arbete på fria marknaden. De återvänder hem och sysslar med stickning och vävning utan egentlig inkomst.

Regionens socialkontor har en fond för att hjälpa handikappade inom området. I år har 400 kronor betalats ut sammanlagt till behövande handikappade av alla kategorier inom regionen.

Hembesök

Dagen avslutades med ett besök hos en blind fd elev som är gift med en blind man. De bor strax utanför Singida med sina tre barn. Mannen försörjer familjen. Han är snickare och kvinnan är hemma och sköter barnen. Hon får lite extra inkomst genom att sticka. De bor mycket primitivt i ett hus av lera med en förstuga och ett stort rum, där familjen lagar mat och sover. Taket består av korrugerad plåt. De lever ändå inte fattigast i detta land. Mannen har bett att få verktyg och kvinnan vill få garn, så att hon kan sticka och göra förtjänst på detta.

Vägarna är otroligt svårframkomliga.

En blind 24-årig kvinna bor någon mil från byn. Hon slutade skolan i Singida 1982 och är fortfarande hemma i familjen utan arbete. Hon får garn från Singidaskolan för att kunna sticka och bidra till familjens försörjning. Hon säljer sina varor i den by som hon bor i.

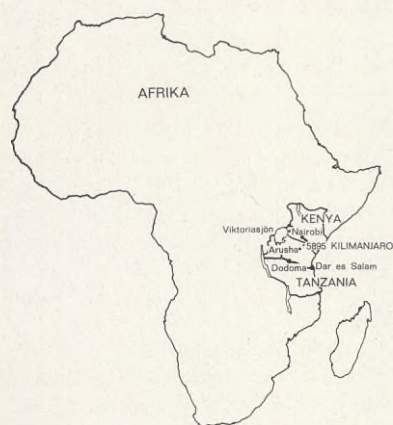
Vi besökte också en vanlig grundskola där blinda och rörelsehindrade barn är integrerade.

Rektor Nondi presenterade skolans verksamhet. 1980 integrerades de första handikappade barnen, som kommer från Singidaregionen i norra Tanzania. Totalt har skolan 500 elever varav 38 handikappade. Grundskolan har 7 årsklasser i Tanzania. De handikappade eleverna bor på skolan. De sover två i samma säng då skolan inte har råd att köpa in madrasser. Staten svarar för de handikappade barnen och skolan drivs av motsvarigheten till våra landsting.

Besvärlig situation

På eftermiddagen var vi hos SHIA:s biståndsarbetare i deras hem utanför Singida. Klaes Eriksson menade att SIDA:s 2-veckorskurs i u-landshjälp är mycket bra, liksom kursen i swahili på Sandö folkhögskola. Singidaskolans personal är tålmodig och arbetsvillig. Rektorn däremot är dålig på att leda arbetet, planera och samarbeta. Situationen är därför besvärlig, enligt biståndsarbetarna.

Rekrytering och urval av de blinda flickorna som skall komma till skolan för undervisning diskuterades. Enligt Klaes Eriksson bör man göra hembesök innan eleven kommer till

skolan, men detta blir mycket dyrbart.

Efter skolgången är eleverna mer självsäkra och har en högre status hemma i familjen. Eleven respekteras också mer inom familjen efter skolgången men efter 5-6 månader stagnerar elevens aktivitet. Ingen flicka har hittills fått arbete, vilket i och för sig inte är något märkligt i Tanzania där de flesta kvinnor inte har något arbete utanför hemmet.

Stickning bidrar till försörjningen.

Skolan har gott om utbildningsmaterial genom bidrag från bla SRF. Klaes Eriksson tycker att SHIA bör ha 6-årskontrakt istället för 2-årskontrakt för sin biståndspersonal i Singida.

På kvällen samma dag träffades vi uppe vid Singidaskolan för en sista genomgång och diskussion. Ledningen för Singidaskolan önskar ytterligare biståndshjälp för fortsatt verksamhet. Från SHIA:s sida anser vi att mening- en är att man i u-länderna skall kunna klara sig själv i fortsättningen och vi kan därför icke utlova ett kontinuerligt bistånd i fortsättningen.

24 kronor om året

Färden fortsatte från Singida mot huvudstaden Dodoma. Vi fick tillfälle att besöka den by för leprasjuka (spetälska), som Socialdepartementet i Tanzania driver sedan 1975. De leprasjuka är utstötta ur samhället. Deras familjer vill inte veta av dem. I byn bor 200 personer, vuxna och barn. De får mat, kläder och husrum av staten. Det finns också sjuksköterska och annan personal på anläggningen. Man har svårt att få medicin och har ont om verktyg för att utbilda de som skulle kunna utbildas.

Det finns ytterligare en liknande anläggning för leprasjuka i Tanzania och ytterligare 18 andra leprabyar, som är mindre och trängre än denna anläggning som är på åtskilliga tunnland. Både enskilda trädgårdslotter och kollektiva trädgårdsodlingar finns här. De som kan arbetar tre dagar i veckan utan lön för att få in varor till byn. Fickpengar betalas ut en gång per år med 24 kronor. Dessa pengar betalas inte ut kontant, utan består av särskilda matransoner. Driftbudgeten för byn är på 200000 kronor per år. Man har brist på transporter, vatten, sängar och madrasser till invånarna i byn.

På kvällen anlände vi till Dodoma. Tidigare var Dar-es-Salaam huvudstad i Tanzania, men för några år sedan beslöt myndigheterna att flytta huvudstaden till Dodoma – som är en mycket fattig by – för att försöka få igång tillväxten och aktiviteterna i området. Premiärministern har sin bostad här. Alla departement ligger kvar i Dar-es-Salaam.

Tjuvjakt

På vägen mot Dodoma stannades bussarna av ett 30-tal svarta som var utrustade med pilor och spjut. De frågade om vi hade sett några kotjuvar. De var på jakt efter dessa tjuvar och var beredda att döda dem med sina spjut och pilbågar. Det är vanligt att tjuvar slås ihjäl av allmänheten. Tjuvar får mellan 7 och 10 års fängelse om de döms. På gatorna i huvudstaden bör man inte gå ut efter mörkrets inbrott, för det är lätt att bli rånad. Den höga kriminaliteten beror på den stora fattigdom som råder, speciellt i det här distriktet där det är mycket torrt. Folk har inte mat för dagen och blir desperata och begår därför brottsliga handlingar.

Svenskt bistånd

Det är 50 mil mellan Dodoma och Dar-es-Salaam. Vi gav oss av för att besöka den svenska ambassaden. Ambassadör Per Jödahl hälsade oss välkomna. Ambassaden verkar tillsammans med SIDA-personal och totalt arbetar 48 personer där. Verksamheten domineras av biståndsarbete. Tanzania är ett land i ekonomisk kris med stora skulder och brist på utländsk valuta. Socialt ligger man bra till jämfört med andra u-länder i Afrika när det gäller utbildning och sjukvård.

Karl Anders Larsson från SIDA-kontoret berättade att Tanzania får 630 miljoner kronor i bistånd. Enskilda organisationer ger cirka 20 miljoner per år. Forskningsarbetet med Tanzania ligger på 6 miljoner kronor per år. SIDA ger importstöd med 200 miljoner kronor till jordbruk, transporter och industri. Saab-Scania får hela transportstödet för tillverkning av lastbilar i Tanzania. De största projekten gäller industri, undervisning, vattenförsörjningsprojekt, skogsprogram och miljöinsatser. Pappersbruk, kraftverk och telekommunikationer får också stöd från SIDA. Avsikten med biståndet är att få igång en ekonomisk tillväxt.

Socialministeriet ansvarar för sjuka, handikappade, föräldralösa barn, ADL-träning och kriminalitet. Rätten till arbete för handikappade är lagstadgad, men mycket få handikap-

Ill.: Sven Björnson

Martin Luther kommer till jorden

av Erik Ransemar

En dag i april månad år 1983, då människorna i Berga by i Sverige till sin glädje såg att våren hade kommit tillbaka igen, samlades Gud Fader, Sankte Per och de före detta apostlarna Paulus, Markus, Lukas och Matteus till ett sammanträde rörande Jordens framtid.

– Det är inte bra på Jorden, sa Sankte Per med trött röst.

– Därför har jag sänt Martin Luther till Jorden för att närmare undersöka vad som måste göras, sa Gud Fader och såg ut över sin församling. Det finns för många människor med makt på Jorden. Den rikedom som vi en gång i Jordens begynnelse delade ut till dem som skulle bebo Jorden i framtiden håller de nuvarande människorna på att snabbt försvinna.

– Det har inte funnits ett jordeår under de senaste hundra åren utan ett stort eller mindre krig, sa Markus och blundade för att minnas bättre.

– Det är lika bra att låta Jorden gå under, sa Paulus, som alltid var lagd för snabba förändringar. De har försnillat sina möjligheter.

– Lite översvämningar, jordbävningar och andra Herrans straffdomar kunde gott komma över dem, sa Lukas, så kanske de inser att de slagit in på fel väg.

– Det blir bara olyckor när Lukas är inblandad i angelägenheter utanför vår kontroll, sa Markus. Det måste enligt min mening finnas ett samband här.

– Enligt din mening, ja, sa Lukas. Men det är inte jag som styr över vindars och vågors väg genom universum.

– Jag undrar vem det är som styr över dem, sa Gud Fader mumlande för sig själv. När man väl har satt igång någonting så tycks det finnas självverkande krafter, ett slags inre dynamik, som styr sig själv. Och kanske måste det vara så. Jag kan inte tänka mig, förresten, att det skulle kunna vara annorlunda om man nu vill ha något som man kallar liv på någon punkt i universums oändliga öknar.

– Nu har Gud Fader fallit in i filosofier igen, tänkte Markus och tittade ut över det vita som omgav honom så långt han kunde se. Jag borde nog ha fått åka till jorden istället för den där asketiske Martin Luther. Han har ju inte varit där på 400 år.

– Ju mer tiden går desto mer tar människorna på Jorden makten ifrån dig, sa Lukas. Var det egentligen det som du hade tänkt dig en gång när du drog upp alla riktlinjerna för Jordens framtid.

– Det är mycket möjligt, sa Gud Fader. I varje fall om man ser det hela i sig. Men tidpunkten och omfånget styrs av sina egna lagar, sina egna inboende strömningar.

– Så nu gör människorna sin egen historia, sa Markus.

– Det kan man med fog säga, sa Gud Fader och log. Och det har en del av människornas främsta tänkare redan upptäckt.

– Du gör dig själv överflödigt undan för undan, sa Lukas dystert.

– Ja, men eftersom mina möjligheter till nya skapelser är oändliga så minskar totalt sett aldrig mitt inflytande.

– Det är bara en fråga om förskjutningar över universums oändliga marker, sa Paulus.

– Ja, sa Gud Fader, men oändligheten är bara en dimension bland andra dimensioner. Gränser finns nämligen alltid.

– Även för dig, sa Lukas.

– Även för mig, sa Gud Fader.

– Nu har Martin Luther redan varit sju jorddygn på Jorden, sa Paulus som var timskrivare hos Gud Fader den här tiden, och ännu har vi inte hört något ifrån honom.

– Vi har ingen brådska, sa Gud Fader. Låt honom få göra sina misstag, sina rön och sina upptäckter utan att hetsa fram svar från honom för tidigt.

– Sju dagar på Jorden och redan annorlunda, sa Lukas.

– Hur då annorlunda, sa Paulus. har du möjligen hört något från honom så är det bara att rapportera det.

– Nej, jag har inte hört något från honom, sa Lukas, det var bara något som jag plötsligt fick för mig.

Och allt medan detta hände uppe hos Gud Fader satt Martin Luther på

rälsbussen mellan Växjö och Hultsfred och gladdes åt den spirande grönskan i det småländska markerna kring de små stationssamhällena. Det var inte många som var ute och reste denna vackra vårdag men bland passagerarna fanns Anton Alexander Pettersson från Berga by som ligger nästan mittemellan Växjö och Hultsfred.

Den låga rälsbussen dunkade sig långsamt fram på den slingrande smalspåriga järnvägen genom det skogrika landskapet. Hur Martin Luther hamnat i denna avlägsna del av Jorden är en historia för sig. Här var han nu och en ny resväska hade han inköpt vid stora torget i Växjö.

Anton Pettersson satt en stund och såg in Martin Luther riktigt ordentligt. Det gjorde han genom att då och då liksom titta ut åt det håll som Martin Luther satt. Anton Pettersson behövde inte titta ut för att se vad han såg. Han hade åkt här många gånger under sin 60-åriga levnad, såpass många gånger att han kände på krängningarna i vagnen och dess reaktioner i kroppen nästan exakt var han befann sig.

Han gick upp då och då för att sträcka på sig. Han behövde det för han hade ju inte direkt sparat sin kropp under sin krafts dagar och nu hade han fått vissa känningar av alla de lyft han gjort och alla vidunderliga ställningar han stått i medan han arbetat. Samtidigt ville han även genom detta handlande markera sitt intresse av att komma i samspråk med den ökande medresenären.

Efter en sådan sträckningsmanöver gick han och satte sig mitt emot Martin Luther.

– Jag har varit i Växjö och köpt det allra mest livsnödvändiga, sa han, för Anton Pettersson hade aldrig haft några hemligheter för människorna. Han tittade Martin Luther rakt i ögonen för nu väntade han sig ett motsvarande rakt och ärligt svar.

– Jag kommer också från Växjö. Nu är jag på väg.

– Jag ser det, jag ser det. Jag heter Anton Alexander Pettersson. Anton efter min far och Alexander efter Alexander den store. Tror jag, la han till. Men kommer du till Berga någon gång så fråga bara efter Slaktarn för där känner man mig bara som Slaktarn. Min mor var den sista som sa Anton till mig. Tror jag. Men hon är död sen tjugo år tillbaka.

– Till mig kan du säga Martin. Det räcker, sa Martin Luther.

– Jag hör att du är utlänning, sa Anton Pettersson. Smälänning är du i varje fall inte. Du kan vara en bra människa för det. En gång i min ungdom var jag till sjöss. Där träffade jag

alla möjliga slags människor, svarta, gulingar, indianer, judar och israeliter. Alla möjliga.

Han böjde sig fram mot Martin Luther och viskade halvhögt alltmedan han kastade en snabb blick halvt över axeln bakåt, en gest som verkade väl inövad och tilltagen liksom av en outrotlig eller outgrundlig vana.

– Du ska väl ha dig en sup?

– Ja tack, sa Martin Luther rent reflexartat. Ja tack. Han visste inte vad en sup var men han kände en stark och inte alls oangenäm doft när Anton Pettersson öppnade kapsylen genom en blixtnabb knyck med högerarmen.

– Börja du, sa Anton Pettersson och räckte över flaskan.

– Kommer inte på fråga. Du först. Då lär jag mig hur man gör. Jag är ju utlänning som du mycket riktigt sa.

– Skål då, sa Anton Pettersson och böjde huvudet knappt omärkligt bakåt. Han tog en liten försiktig klunk, torkade av flaskhalsens mynning mot tröjan och överlämnade sedan flaskan.

Martin Luther gjorde likadant som Slaktarn. En varm våg av igenkännande sköljde igenom hans kropp och han kände plötsligt ett slags glädje över tillvaron genomströmma sig.

– Hur är det med mänskligheten, sa han till Slaktarn. Jag har hört att det är mycket elände i världen, krig och farsoter.

– Jo, man läser bara om olyckor i världen i tidningarna, sa Slaktarn och såg ut över kullarna där det lyste blått av de första blåsippona. Men det är ingen fara med människorna, inte med människan som sådan, om du förstår vad jag menar. Ser du, sa han och la sin vänstra hand förtroligt på Martin Luthers knä, ser du, innerst inne är människan nämligen god. Det är bara utanpå hon är ond, utanpå har människan en jävla massa skal...

– Skal?

– Just det, sa Slaktarn, skal. Man kan likna det vid skal, vill säga. Man kan plocka bort skalen, ett efter ett, och sen så har du människan där, ett nyfött barn likt.

– Och vad kan man göra med ett nyfött barn?

– Vad som helst, sa Slaktarn och slog ut med högerarmen i en generös gest. Precis vad som helst. Göra änglar eller jävlar av dem.

– Det är nog inte riktigt så lätt, sa Martin Luther. Jag råkar ha en del erfarenheter av båda lagen.

– Nästa hållplats ska jag stiga av, sa Slaktarn. Har du inget för dig så kan du följa med. Det finns plats för fler därhemma. Och i morgon går det ett nytt tåg till Hultsfred. Vid samma tid.

Martin Luther funderade ett kort

ögonblick. Kanske är det här Guds vilja, tänkte han. Kanske är det så att Gud har sänt denne Anton Alexander Pettersson i min väg för att jag på detta sätt ska lära mig människornas tankar och liv i detta nu.

– Det skulle glädja mig mycket, sa Martin Luther. Men bara över en natt då. Jag måste nog vidare i morgon.

– Morgondagen har du icke sett, sa Anton Pettersson med spelande ögon.

Och så kom det sig att de två människor som var nere vid hållplatsen i Berga den här vårdagens eftermiddag fick se Slaktarn komma gående med en man som såg mycket allvarlig men samtidigt inte så lite nyfiken ut. Ty denne främmande man stannade ofta, såg sig omkring, liksom insöp jordens dofter i glupska, slukande drag innan han gick vidare. Slaktarn gick bredvid honom och pratade om allt det som var omkring dem, ty han kunde ju allt om alla i byn och dessutom la han alltid till något nytt varje gång.

Och när natten kom och de hade druckit ur den flaska som Anton Alexander Pettersson hade inköpt på Systembolaget i Växjö men sparat den andra till morgondagen, sa Martin Luther stilla:

– Ursäkta om jag går ut och tittar på stjärnorna ett slag.

– Gör det, gör det, sa Slaktarn. Det står mycket skrivet i stjärnorna.

Och Martin Luther gick ut i den småländska vörnatten och såg upp mot himlen.

Där uppe glimmade stjärnorna och det var alldeles tyst och stilla runt omkring honom. Han tyckte för ett ögonblick att han såg någon som vinkade till honom från en av de svagaste stjärnorna rakt över honom.

Så vände han åter blicken mot marken och där skuttade en hare långsamt förbi honom, liksom för att påminna honom om att det var här på Jorden som livet fanns och att det hade många skiftande former. □

Lars Östman på en brant skogsväg uppefter alpsidan. Foto: Britt-Marie Östman.

Bergtagen av Davos

Davos – en berömd vintersportort i Alporna. Så är den mest känd i dag. Men ändå representerar Davos så mycket mer, det vet alla vi som har minnen av sanatorievården från ”förmedicinsk” tid. Davos var då ett internationellt berömt centrum för tbvård. Och dessutom: Davos är huvudorten för den säkerligen mest berömda sanatorieromanen, nämligen Bergtagen av nobelpristagaren Thomas Mann. Den handlar om ingenjör Hans Castorp från Hamburg som kommer till ett sanatorium i Davos i Schweiz för att vila upp sig några veckor men blir kvar där i sju år.

Det var alltså inte svårt att bestämma sig när ett tillfälle gavs att i sommar besöka Davos några dagar. Jag och Britt-Marie var redan i Schweiz.

Upp till högfjället

Även för oss, liksom för Hans Castorp, var det i Landquart, en liten stad i Rehns dalgång söder om Bodensjön som den egentliga klättringen upp till de höga höjderna började. Det började med en måttlig stigning och såg närmast ut som att köra in i en väldig bergskreva, men snart började en sugande brant stigning. Molnen låg lågt och när vi körde in i dem var det som att hamna i tät dimma. Vägen var kurvig och brant med fjällväggar hängande över oss. Bilen arbetade sig

segt uppåt mil efter mil och efterhand lättade dimman. Vi hade passerat molnen! Det var en dramatisk och vacker väg som vi färdades. En brant brummande flod hastade då och då snabbt förbi. Över järnvägen som vi såg ibland vilade i stället lugn och trygghet. Efter att ha passerat byn Koster var vi tvungna att stanna och se ut över dalgången och högfjällens fantasimönstrade sidor. Praktfullt.

Till slut kom vi fram till en högplata mellan de branta alporna och det försäta som mötte oss på Davos-platan var

en aftonstilla blankt speglande sjö. Därefter utbreddes sig samhället som klättrade efter de skogklädda bergsidorna. Fjällen ovanför trädgränsen doldes av moln.

Eftersom sommaren är lågsäsong för de mycket talrika hotellen var det ingen svårighet att få hotellrum till rimligt pris. Vi valde Lohner hotell som ligger centralt efter huvudgatan i Davos mitt emot ett tämligen nytt stort konferenscentrum. Det är ett äldre hotell men inget gammalt sanatorium. Här möttes vi dock av en stämning från äldre tider. Det ljusa dagrummet hade stora gamla skinnsoffor och fåtöljer. Vårt rum var enkelt möblerat, väggarna klädda med polstrade tapeter och snoddar och sängen var skön med härliga dunbolsor. Till rummet hörde en enkel balkong. I matsalen serverades vi en utsökt middag av en uniformerad servitör.

Onekligen fanns här en frän förkrigstiden kvardröjande miljö som påminner om den som beskrivs i Bergtagen.

Det gamla Davos

När jag ställde några frågor till hotellvärdin om Davos gamla sanatorietid berättade han beredvilligt. Med hjälp av ett gammalt foto pekade han ut det förutvarande sanatoriet Berghof, nuvarande Waldhotel Bellevue, det vill säga det sanatorium som Tomas Mann berättar om i sin stora roman. Men, tillägger värdin, interiörerna från sanatoriet som Tomas Mann beskriver är huvudsakligen hämtade från ett annat sanatorium, nämligen Valbella. Han visar på bilden även en del andra hotell-sanatorier och kommenterar: här levde alltså folk som hade mycket pengar att spendera. De inte så förmögna bodde på enklare ställen, många inackorderade hos nå-

En aftonstilla blankt speglande sjö.

gon familj.

Under hotellvärdens berättelse växer fram bilden av ett mindre Davos än dagens men tydligen helt dominerat av tuberkulosvård. Även samhällets utseende präglades av sanatorierna med "...fasad mot sydväst så uppbruten av balkonger och verandor att den verkade som en svamp". Man kan undra hur den mänskliga gemenskapen påverkas när "avvikare" med obotlig och smittsam sjukdom helt dominerar samhället.

Hur gick det då när sanatorietiden var över? Ja, det finns ännu kvar sjukhem och kuranstalter och Davos är fortfarande en viktig kurort. Men i dag är det framförallt vintersporten som tagit över och präglat samhället och den omgivande naturen.

Under strövtågen i Davos hittar vi hos en av bokhandlarna en bok om Davos historia. Där berättas bland annat att eftersom Davos var den rika världens centrum för sanatorievård påverkades även kulturlivet. Och det blev inte bara forskning och utveckling inom tuberkulosvården utan här grundades institut för bland annat klimatforskning och tex lavinforskning. Vid tiden för första världskriget, dvs den tid som Tomas Mann beskriver, fanns i den lilla orten Davos fyra bokhandlare, fyra affärer för musikinstrument, två dagstidningar och ett "Fremdenblatt" på tyska, franska och engelska.

Davos historia kan också illustreras av uppgifter om antalet gäster som kunde tas emot. År 1900 fanns ungefär 2000 bäddar tillgängliga, 1940 omkring 7200 och 1970 ungefär 14000 bäddar. Det innebär fler bäddar för besökande än det fanns fasta boende i hela landskapet Davos. Och i dag är det alltså vintersporten som helt präglat det ekonomiska livet.

Branta promenadstigar

Med utgångspunkt från fd Berghof gjorde vi också promenader på de branta skogsstigar som förde upp efter alpsidorna. Det var brantare stigar än de sanatorievägar som jag upplevde i min ungdom. Vi gick korta etapper och med hjälp av envishet blev etapperna tämligen många. Ekorrarna med sina begränsade revir hälsade på oss, växtligheten varierade från stora tunga granar till små rara liljor.

Utsikten var enastående, luften klar och ren och vilsofforna lämpligt placerade för en stunds filosoferande. Efter någon kilometer kom vi fram till en liten fjällbäck omgiven av en skön äng som förde tankarna till en miniatyrfäbod. En behaglig plats för samtal och diskussioner om liv och död – eller för ensamt begründande av livets villkor.

Mannen bakom

REFLEXIONER

Under hela 1987 har vi i Status tagit del av Lars Östmans reflexioner. Att krönikorna tar upp betydelsefulla frågor som väcker intresse vet redaktionen genom brev från läsarna.

Många blir också nyfikna på Lars Östmans person. Vem är mannen som skriver lika initierat om patientens behov och den hjälpbehövandes utsatthet som beslutsfattarens dilemma och den förtroendevaldes ansvar?

Lars Östman har haft tillfälle att se på vårdsamhället både som beslutsfattare, administratör och patient. Det är inte ovanligt att den som är yrkesverksam inom sjukvården blir sjuk och får uppleva vården ur vårdtagarens synvinkel. Det ovanliga med Lars Östman är förmågan att tillvarata sina erfarenheter och föra ut dem till debatt. Han har två långa sjukdomsperioder i sitt liv – en i början och en i slutet. Däremellan finns ett yrkesliv inom landsting och kommun – som ekonom och kommunalråd. Insyn och insikt blir tillgångar som Lars använder till att belysa vårdfrågorna ur olika perspektiv.

Vilken anknytning har då Lars Östman till RHL? Som så många av våra medlemmar kom Lars med i föreningen när han fick TBC och hamnade på sanatoriet i Örn-sköldsvik 1944. Efter en lång tids sjukdom kunde han börja sin utbildning och sitt yrkesliv. År 1975 inträffade nästa långa sjukdomsperiod som ännu pågår. Denna gång är det hjärtat som strejkar.

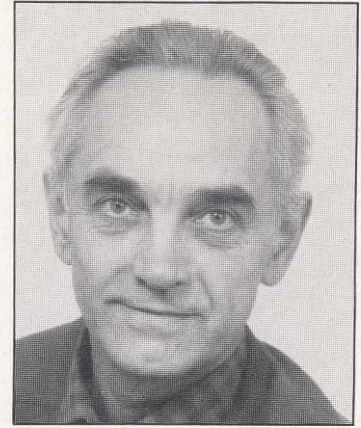
De senaste 10 åren har Lars fört ut vårdideologifrågorna till debatt på bred front. Genom sina böcker när han både patienter och sjukvårdspersonal, administratörer och politiker. Han är en engagerad samhällsdebattör. Över hela lan-

Den relativa tiden

Ett centralt tema i Tomas Manns roman är "dubbelnaturen hos det hemlighetsfulla elementet, tiden". I iverstyren till romanen understryker Tomas Mann att sanatorietiden hör till det förflutna. Den har många beröringspunkter med sagan.

Och tidens hemlighetsfulla realitet kan belysas av att sagans tid handlar om en tid då vila och motion, frisk luft och lämplig diet var möjligheten att återvinna hälsa och sinnets balans.

Men denna sagans hälsokur tillhör inte bara sanatorietiden. Redan i anti-

det bildas studiecirkelar runt hans tankeväckande böcker.

I krönikan härintill nämner Lars sin reskamrat i Schweiz – Britt-Marie. Hon är också hans livskamrat. Britt-Marie Östman är initiativtagare till Föräldraföreningen för hjärtsjuka barn som bildades 1975 och hon är föreningens mycket aktiva ordförande. Lars och Britt-Marie träffades i RHL genom sitt engagemang för hjärt- och lungsjuka.

Lars Östmans böcker finns i bokhandeln för enskild läsning. Studiecirkelar skaffar böckerna genom ABF.

Vad styr sjukvården? (Brevskolan)

En bok om hälso- och sjukvården ur patientens perspektiv. Boken är optimistisk. Patienterna kan skapa en ny ställning i vården med hjälp av hälso- och sjukvårdslagen.

Får vi vara med? (Brevskolan)

Boken bygger på patientberättelser som kommer till förtroendekommittéerna och ger information om nämndernas sätt att arbeta.

Leva livet ut. (Tidens förlag)

En betraktelse över det faktum att livet är ändligt och hur vi trots – eller tack vare – detta kan leva livet ut. □

ken framhöll de hippokratiska läkarna att kroppsvård, bad, vila, diet och ett sunt leverne var vägen till hälsa. Det var självläkekrafterna som skulle stödjas.

Och i dag är det samma kur som predikas av företrädarna för hälsovård och förebyggande medicin: kroppsvård, frisk luft, lämplig kost, motion och sunda levnadsvanor.

Sagens tid går igen.

Lars Östman

STOPPA HONOM! HAN STAL MINA PAKET!!

PASSA PÅ! DÄCK SLANG FÄLG REA-PRISER!

HUR LÄNGE SKA MAN STÅ SÅ HÄR?

GOD JUL

KOM & KÖP EN HEL BURK FÖR 20 KR!

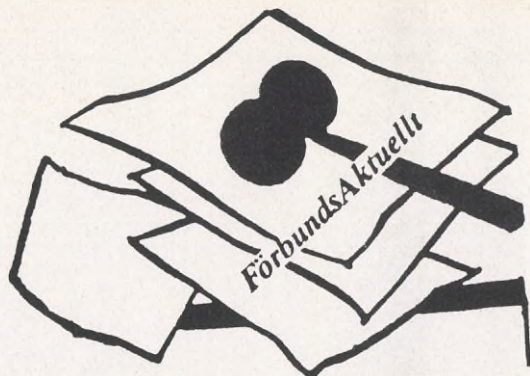
PÅ DETTA FAT... SES TOMTE MAT...

10

Status BILDKRYSS 10

Lösningar skall vara märkta "Bildkruss nr 10" och måste vara Status redaktion, Box 9090, 10272 Stockholm, tillhanda senast den 15 januari.
Fyra priser utdelas, ett på 100, ett på 75 och två på 50 kr.
Lösning och pristagare meddelas i Status februari nummer.

Namn _____
 Adress _____
 Postadress _____

Ersättning för operationer

Staten har i en överenskommelse med landstingen fastslagit att ett bidrag på 40000 kronor utgår för varje kranskärlsoperation. För ballongdilatation utgår ersättning med 17000 kronor. Väntetiden för en person som fått dubbel förtur ska bli högst fem månader. Bidragen utgår till thoraxklinikerna i Lund, Göteborg, Stockholm, Uppsala samt i Örebro fram till dess thorax i Umeå kommer igång.

RHL-lotteriet

Lotteriet tas fram av RHL tillsammans med Lotteriservice. Lotter-

na blandas med hjälp av data. Statens kontrollorgan granskar antalet högvinster och värdet på vinsterna. 188000 lotter har sålts av lotteriets 250000 i 1987 års lotteri.

Nytt informationsmaterial

Föräldraföreningen för hjärtsjuka barn och ungdomar har en ny broschyr om och för barn med medfödda hjärtfel. Den handlar om Magnus, 16 år, och Linda, 6 år. Varje lokalförening får ett exemplar, därutöver kan broschyren beställas på RHL för 10 kronor + porto.

SPRI-rapport

nr 22/87 handlar om hjärta och

kärl och kan beställas från SPRI, Box 27310, 10254 Stockholm, till en kostnad av 70 kronor.

Nytt studiematerial

RHL:s studiekonsulent Ronny Weylandt presenterar ett förslag till nytt studiematerial. I samarbete med sjukhus, vårdhögskola och lokalförening i Varberg har RHL fått möjlighet att komplettera studiematerialet "Hjärtat" med en fördjupning i de psykosociala frågorna samt ett motionsprogram med musikkassett. Förbundsstyrelsen beslutar att anslå medel för att ta fram det nya materialet.

Felaktiga hjärtklaffar

Med anledning av de förnyade skrivierna om felaktiga hjärtklaffar diskuterar förbundsstyrelsen den läkarkontroll som patienter med Björck-Shiley-klaffar står under. Förbundsstyrelsen har uppfattningen att kontrollen är tillfredsställande och uppdrar åt Bo Månsson att informera medlemmarna om detta genom Status.

Ny lokalförening

bildad i Korpilombolo. Viola Buska rapporterar om en mycket bra och positiv start. Cirklar i rökavvänjning och "RHL - vår organisation" står på programmet. Motionspromenader och rehabiliteringsgrupper är redan igång för de 60 medlemmarna.

Kongressen 1988

Kallelse till kongressen se sid XX. Motionstiden går ut den 29 februari 1988. Nomineringstid för ombuden går ut 1 februari 1988.

Internat

Förbundsstyrelsens årliga internat blir den 18-19 februari 1988.

SRF lämnar HCK

Förbundsstyrelsen beklagar att Synskadades Riksförbund valt att utträda ur HCK samt att HCK:s vice ordförande Lennart Nolte som också är ordförande i SRF i ett pressmeddelande uttalat att HCK:s medlemmar inte vet vad handikapp är. Tillsammans med medicingruppens 10 organisationer ställer sig RHL bakom ett uttalande om vikten av att HCK:s medlemsförbund är solidariska och samarbetar i positiv anda.

Nästa sammanträde

i förbundsstyrelsen blir den 16 december 1987.

Kallelse till kongressen 1988

Härmed kallar vi till förbundskongressen 1988, som hålles i Södertälje den 1-3 juli på Hotell Skogshöjd.

Anmälan av befullmäktigat ombud göres till RHL:s kansli senast den 15 maj 1988.

Motionstiden utgår den 29 februari 1988.

Meddelande från RHLs valberedning

1988 är kongressår och vi har att förbereda val av ledamöter och suppleanter i förbundsstyrelsen, det gäller även val av revisorer och ersättare för dessa.

Vi vill nu uppmana föreningarna att lämna förslag på kandidater, ange även förslag på tänkt funktion.

Vid sammanträde med valberedningen den 24 oktober 1987 har beslutats att sista dag för nominering av kandidater till förtroendeuppdrag inom RHL skall vara den 1 februari 1988.

Förslag på kandidater skall sändas till valberedningens ordf John Gärdin, Anariväg 55, 831 72 Östersund.

Övriga i valberedningen är: Åke Magnusson, Malmö, sekr Elisabeth Hybratt, Angered, och Thyra Markgren, Skellefteå.

Vem skrev boken?

Status inbjuder läsarna till en litterär tävling på temat "Förtäring i juletid". Redaktören har plockat citat ur fem böcker. Uppgiften blir att lista ut vilken bok citatet är taget ur samt vem som är författaren.

Som synes är huvudpersonerna i citaten kvinnor. Det kanske ligger nära till hands när det gäller mat. Det finns ytterli-

1. Någon julgran ville inte Sofia Stolt höra talas om. Då måste man ha en massa bjäfs att hänga i den, och vem hade råd med sånt, pengarna behövdes minsann till det som var viktigare – så tänkte Sofia Stolt, och så tänkte de flesta husmödrar därikring. Olle och Gunborg visste för lite om julgranen för att sakna den. De åt julmat och satt vid ett bord framför brasan och fick paket att öppna. – Här har du din efterlängtade docka, sa mamma Stolt sedan hon hjälpt Gunborg med paketet. Hon var väl fin. – Ja, den var väl fin, sa Edwin. Och Olle sa: sån stor docka.

Gunborg sa ingenting, bara tittade, och hörde på vad de andra sa om dockan.

2. Ingeborg Ek var en av jordens arbetsammaste och ordentligaste människor. I fyra år hade hon tjänat kokerska i Lindhska huset. Hon hade hunsat köksan, satt skräck i slaktarn och aldrig gjort en hollandaise på mindre än 10 gulor. Sen blev hon gift med Assar Ek som föredrog rotmos och fläsklägg framför vol-au-venter. Hon hade tänkt gå bort som kalaskokerska en eller ett par kvällar i veckan men lokföraren sa: – Min hustru går inte bort och arbetar. Henne försörjer jag.

Och så blev hon en hängiven husmor. Hängivnast var hon till jul, då gjorde hon regelbundet kål på sig. Men till nyår uppstod hon igen och var sig lik vid trettonhelgen då slakten kom i omgångar.

gare en gemensam nämnare. Kommer läsaren på den blir lösningen lätt. Citaten är hämtade ur följande böcker: Springkällan, Tjärdalen, Fosterbarn, Kyrkbröllop och Maria från Borstahuset.

Den som skickar in en riktig lösning har chansen att vinna någon av de fem böcker vi delar ut.

3. Fasligt vad du tvättat färdigt fort idag Maria, säger Malin och dukar fram koppar på bordet ur en gammal medhavd spånkorg.

– Tycker du de Malin, skrattar Maria och ger Cilja en snabb ursäktande blick. Detta är Cilja Gören Lars, Malin, hon är kommen med fisk ända från Limhamnen.

– Eljest ska vi inte ha fisk te middag idag, snäser Malin och ser uppfordrande på Cilja. Vi ska ha rabemos, jag har redan grytan över spisen inne hos Maria.

– Annars trodde jag att jag var kommen till herrskap, skrattar Cilja som sett på Marias min att hon ska ha overseende med Malins sätt. Eftersom det serveras kaffe, menar jag.

Fyll i kupongen och skicka den till: "Vem skrev boken", RHL, Box 9090, 102 72 Stockholm. Senast den 15 januari 1988.

Rätt lösning och vinnare presenteras i Status 2/88.

4. Jag skickar inte nån morgonvard åt dej, skriker hon gråtsnopen över evighetens korthet. Hör du he! Du ska int få en matbit på hela dagen!

Han går som om han inte hörde. Och Agda besinnar sig och tänker att våfflor. Ja våfflor ska han få på denna spännande dag. Som han kämpat med denna dal i denna vinter. Ensamma karlen. Våfflor ska han få och om hon skyndar sig kanske hon hinner gå ner med dem själv. Gurli kan passa minsten.

Och snättersylt och sötmjölk.

5. Det är dagen före julafton. Mor och jag hade varit i staden i tre dagar. Mor hade fått ett hjälparbete i sista stund före jul så att vi inte alldeles blev utan lite mat till julen. (...) Det var så ohyggligt trångt där hos familjen och ont om sängkläder. Jag var ju också ett extra påhäng för det var ju inte brukligt att hjälpfruar tog sina ungar med sig. Men man ville "ha Hedvig" och då var ju ingen annan råd än att hon fick ta flickan med sig när hon inte kunde ha henne hemma.

Mor hade en stor korg att bära. Herrskapet hade fått lite pengar i sista stund till jul. (...) De hade plockat både mat och gotter i korgen och en del julgransgrannlåt som var för gammal till en gran i stan men som nog skulle ta sig bra ut på landet. Herrn hade köpt en helt ny uppsättning till barnens gran, jag fick all deras gamla grannlåt.

Citaten är hämtade ur

- 1
2
3
4
5

Boken är skriven av

Namn
Adress
Postnummer Postadress

Från mina horisonter

1987 går mot sitt slut och det är dags att ta en titt på vad som har hänt under det gångna året. När jag skriver detta är det den 27 oktober och jag sitter på ett hotellrum i Karlstad och bläddrar bland anteckningarna i min almanacka.

Räknar samman uppgifterna och finner att jag när årets resor är avslutade har genomfört 74 organisationsbesök och deltagit i ytterligare 23 andra träffar, möten, kurser och konferenser. Under året har jag sovit 68 nätter på olika hotell runt om i landet. Det har blivit drygt 30 flygresor och cirka 1000 mil med ett 20-tal olika hyrbilar. Dessutom många resor med tåg, buss och båt. Om jag någon gång får tid över ska jag räkna ut hur många mil jag har åkt och vad det har kostat.

Min huvuduppgift under året har varit att fortsätta med de av förbundsstyrelsen beslutade organisationsbesöken, så att samtliga lokalföreningar, länsföreningar och CO får besök före nästa kongress. Organisationsbesöken arrangeras vanligen som ett extra styrelsemöte där vi diskuterar föreringsverksamheten med utgångspunkt från följande rubriker.

1. Medlemssituationen
2. Styrelsearbetet
3. Ekonomin

4. Aktiviteter
5. Studier
6. Information
7. Samarbete
8. Övrigt

Diskussionen brukar ta 2-3 timmar beroende på föreningens storlek och de lokala förutsättningarna i övrigt. Varje möte är unikt och jag lär mig ständigt nya saker om hur föreningarna fungerar. Det finns stora skillnader mellan våra olika föreningar, men det finns också en hel del gemensamma drag.

Avsikten med organisationsbesöken är att vi från förbundets sida vill försöka få en bättre bild av hur verkligheten ser ut för de olika lokalföreningarna samtidigt som vi förbättrar personkontakterna. Ett annat mål med besöken är att samla erfarenheter till en kommande föreningshandbok. Om planerna håller så hoppas jag kunna presentera ett första förslag vid kongressen i juli 1988.

Under de tre första månaderna 1988 är det meningen att jag ska genomföra de avslutande organisationsbesöken hos föreningarna i Jönköpings, Kronobergs, Uppsala och Stockholms län. Varje besök kräver omfattande förberedelser. Det gäller att i god tid boka in datum, tid och plats som passar för alla inblandade personer. Dessutom ska de olika besöken samordnas så att det blir så få

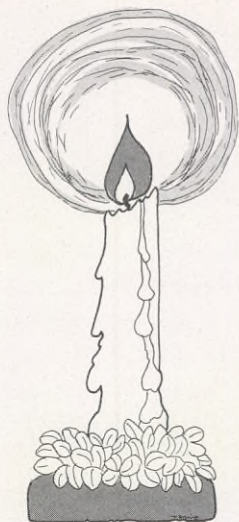
resor som möjligt och arbetstiden blir effektivt utnyttjad. Det innebär att den preliminära resplanen ofta får ändras.

Ibland kan det bero på faktorer som man inte har räknat med. Vid representantskapsmötet i slutet av maj redovisade jag en preliminär resplan för de återstående organisationsbesöken. Mötet godkände planen och i början av juni kontaktade jag de föreningar som var aktuella för besök under hösten 1987. Redan efter några telefonsamtal insåg jag att min preliminära resplan inte höll. I några av föreningarna sade de att visst var jag välkommen, men själva var de ute i skogen då jag hade planerat att komma.

Jag hade glömt att ta hänsyn till älgjakten! Det blev till att börja om med planeringen och ringa till de berörda länsstyrelserna för att få uppgifter om älgjaktstiderna. Därefter fick jag stuva om resplanen och boka in tid och plats med de olika föreningarna. Det resulterade i omfattande förändringar av den preliminära resplanen.

Avslutningsvis ett stort tack till alla som bidragit till att göra 1987 till ett fantastiskt år med mängder av nya personkontakter och nya erfarenheter. Nu tar vi ny sats och siktar in oss på 1988.

**Text och foto:
Tommy Eriksson**

Den ensammes dröm

*Det finns i vår själ en önskan
vi kanske aldrig kan nå,
Ting som annars skulle göra
dagen blå.*

*Utan en dröm om något
kan vi inte leva,
utan vatten dör blommorna
utan hoppet människan.*

*Sträck dig bara inte för högt
i din önskan,
det gör så ont att falla ner
när motgången slår till.
Kanske mörkret då sänker sig
Så nöj dig med det lilla
ett vänligt ord
en kram så stilla.*

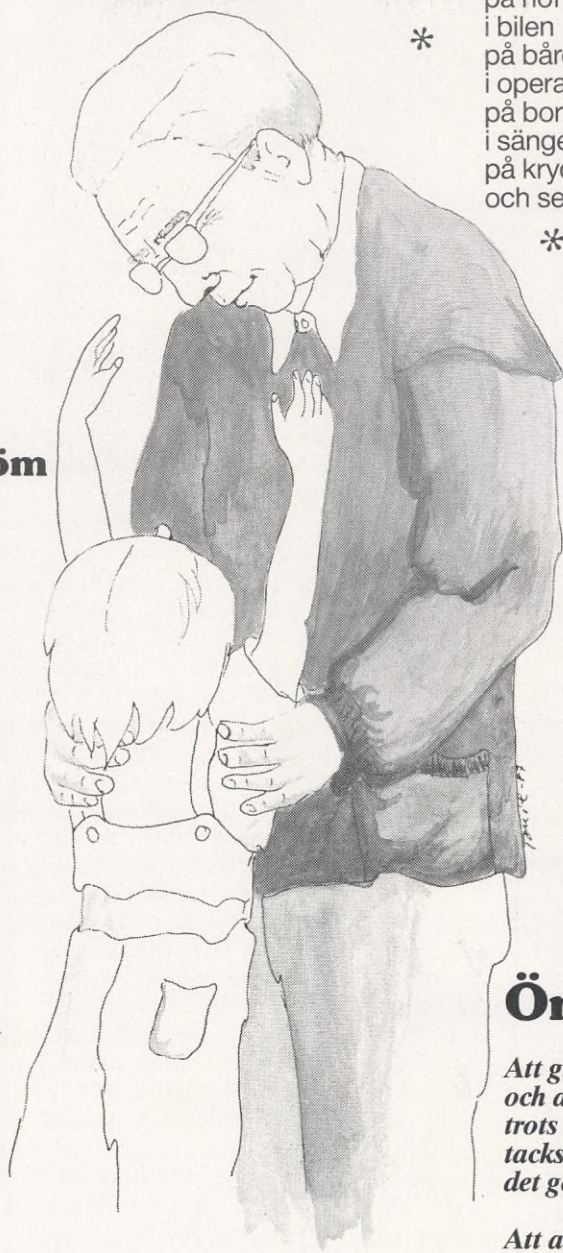
Sven Dahlkvist

Teknikens under

Vi lyfte i Lissabon
Åt gryta i Frankrike
Drack kaffe i Tyskland
Rapade i Danmark
Landade i Stockholm
– Allt på en eftermiddag

Percy Johnson

Ill.: Tonie Andersson

Isflagan
lyfte mig
och kastade
mig omilt
i backen,
på höften
i bilen
på bären
i operation
på bordet
i sängen
på kryckan
och sedan så åkte jag hem
Percy Johnson

Önsketänkande

*Att glädjas åt livet
och att leva det värdigt
trots hårda villkor
tacksamt anamma
det goda livet ger.*

*Att aldrig förtrötts
att bistå sin nästa
bjuda på sig själv, vara en vän
alltid redo att göra sitt bästa
utan att vänta få något igen.*

*En lyssnande vän
som förstår
någons oro, sorg och smärta
kanhända torkar från kinden en tår
det stillar ett bävande hjärta.*

*Det brinner en eld
bakom orden, må ingen
släcka dess glöd, om än all ofred
på jorden förbyts i yttersta nöd.*

Maria Elmqvist

Dags att skärpa rökreglerna i sjukvårdens lokaler!

Rökning är förbjuden inomhus vid Kalix lasarett.

– Trovärdigheten i tobaksbudskapet påverkas i hög grad av de förhållanden som råder inom hälso- och sjukvårdens lokaler. Därför är det av utomordentligt stor vikt att man begränsar rökningen så långt det är möjligt i dessa lokaler. Det säger socialstyrelsens generaldirektör Maj-Britt Sandlund. Socialstyrelsen har undersökt vilka rökregler som gäller för patienter och personal inom sjukvården. Bakgrunden till undersökningen är att socialstyrelsen vill utvärdera hur hälso- och sjukvården lever upp till det stora ansvar som den har i arbetet med att minska tobaksskadorna.

Av undersökningen, som gjorts på

sjukhus och vårdcentraler, framgår att det är vanligt att personalen, inom tex en avdelning, själv får fatta majoritetsbeslut om vilka rökregler man vill ha. Det kan leda till att fördelningen rökare och icke-rökare bland personalen blir avgörande för reglernas utformning och **inte** den målsättning som socialstyrelsen och arbetarskyddsstyrelsen slagit fast. I rekommendationer som utfärdades på uppdrag av regeringen 1983 att "ingen mot sin vilja ska behöva utsättas för obehag eller hälsorisk pga tobaksrökning i gemensamhetslokaler". Utgångspunkten ska vara att en rökarens önskan att röka alltid ska vika för and-

ras önskemål om rökfri miljö.

Dessutom framgår följande av undersökningen:

- På flertalet av sjukvårdsanläggningarna uppger man att rökning är förbjuden utom på särskilt angivna platser.
 - Ett fåtal anläggningar har fattat beslut om totalt rökförbud.
 - Ju strängare regler man har desto nöjdare är man med dem.
 - Nästan hälften uppger att man önskar ytterligare begränsningar av rökning i sina lokaler.
 - På tre procent av anläggningarna har man förbjudit personalen att röka i sina arbetskläder.
 - Resultaten från de olika landstingen visar att ju längre norrut man kommer desto restriktivare hållning tycks man ha till rökning i vårdmiljön.
- Vi hoppas nu att resultatet av vår enkät ska leda till att man tar tillfället i akt och skärper rökreglerna i olika vårdmiljöer. Våra önskemål ligger ju också helt i linje med världshälsoorganisationen WHO:s aktionsprogram mot tobak, där man i en av punkterna uppmanar sjukvårdspersonalen att verka för rökfria sjukvårdsmiljöer. □

MEDLEMSVÄRVNINGSTÄVLINGEN

Medlemsvärvningstävlingen går in på slutspurt och här kommer en lägesrapport som visar ställningen vid den senaste sammanräkningen den 23 oktober. Då hade 188 tävlande värvat 732 nya medlemmar. Av de nya medlemmarna är 63% hjärt-, kärl- eller lungsjuka, 21% är anhöriga och 16% är stödjande medlemmar.

De tolv mest framgångsrika medlemsvärvarna redovisas på "Värvarstoppen" här nedan. Siffrorna inom parentes anger placeringen på den föregående listan.

Värvarstoppen

1	(—)	Bernt Persson, Gävle	136 p
2	(10)	Ulla Forsgren, Storuman	134 p
3	(1)	Aina Dahlin, Flen	98 p
	(2)	Gerd Nilsson, Haparanda	98 p
4	(8)	Thyra Markgren, Skellefteå	97 p
5	(3)	Märtha Odén, Luleå	88 p
6	(5)	Bengt Jarnhäll, Trelleborg	79 p
7	(7)	Einar Berggren, Jönköping	70 p
8	(4)	Sten-Arne Mattsson, Hofors	61 p
	(—)	Stig Strindlund, Sollefteå	61 p
9	(—)	Åke Eriksson, Åsele	52 p
10	(—)	Sanelma Persson, Åsele	51 p

Den enskilda medlemsvärvningstävlingen pågår till den 31 mars 1988. Kom med i tävlingen du också. Värva nya medlemmar och fyll i medlemsvärvningsblanketterna som finns hos din lokalförening. De ifyllda blanketterna ska lämnas till din lokalförening där någon i styrelsen med sin namnunderskrift intygar att värvningen är riktig och skickar blanketten vidare till RHL.

Varje medlemsvärvningsblankett utgör en lott på en Luxor 14" färg-TV-apparat. Skriv därför endast en ny medlem på varje inlämnad blankett.

Det är bara ett fåtal föreningar som har lämnat in kvartalsrapport om ökningen av medlemsantalet. Därför utgår "Föreningstoppen" denna gång. Istället följer här nedan en redovisning länsvis av antalet medlemsvärvar och det sammanlagda antalet nya medlemmar inom länet. Listan bygger på en sammanställning av medlemsvärvningsblanketterna som inkommit till RHL under tiden 1 april–23 oktober 1987. Från vänster till höger innehåller listan följande uppgifter: länsbokstav, län, antal medlemsvärvar och antal nya medlemmar.

AB	Stockholm	11	40
C	Uppsala	4	6
D	Sörmland	1	20
E	Östergötland	0	0
F	Jönköping	6	28
G	Kronoberg	11	12
H	Kalmar	0	0
I	Gotland	1	1
K	Blekinge	6	19
L	Kristianstads	10	25
M	Malmöhus	13	46
N	Halland	0	0
O	Göteborg o Bohus	3	8
P	Älvsborg	15	46
R	Skaraborg	0	0
S	Värmland	1	1
T	Örebro	7	24
U	Västmanland	3	11
W	Kopparberg	9	30
X	Gävleborg	8	57
Y	Västernorrland	11	39
Z	Jämtland	13	23
AC	Västerbotten	44	219
BD	Norrbottnen	11	77

Det är sammanlagt 188 medlemsvärvar som har värvat 732 nya medlemmar. Västerbotten visar framfötterna och har värvat betydligt fler än något annat län. Det kan delvis förklaras med deras målmedvetna satsning på kontaktombud. □

HÖRNAN

STUDIE

RHL:s studiehöst börjar nu liksom året 1987 närma sig sin ändpunkt. Tänk vad tiden går fort när man ser tillbaka på den. Det är mycket man under året förutsatt sig att göra men som av olika skäl fortfarande är ogjort. En del av mitt liv som tyvärr inte längre får så stor plats som jag önskar och som tidigare var ett prioriterat område för mig är läsning av romaner. Kanske är det så för dig också. Kanske kan du liksom jag dra dig till minnes tillfällena när du lovat dig själv att den boken eller den artikeln ska jag läsa. För min egen del blir det gärna så att jag bestämmer mig för att ta itu med skrifterna när jag har det lite lugnare kring mig. På sommaren eller kring julen.

Även detta år har flera sådana beslut fattats av mig och ett av dem känns särskilt viktigt. Kanske kan just denna bok vara intressant även för dig?

Om romanen som heter Du är

så vacker, Katarina skrivs det bla att denna roman är en stilsäker och lättläst självbiografi där både humor och tragik är betydande ingredienser. Den fångar såväl den stora som den lilla världens problem. Där skildras en första skir kärlek, skuggad av dödens närhet. Sanatoriemiljön bildar romanens händelsecentrum.

Romanen sägs vara speciell genom att den skildrar krigsårens Sverige under 40-talet ur tonåringens synvinkel. Huvudpersonen är Ove, tretton år, som just slutat folkskolan när andra världskriget bryter ut. Steget ut i arbetslivet är vad som väntar för denne trettonåring. Han hinner pröva på flera olika yrken innan han så småningom hamnar i militärtjänstgöringen. Under den tiden insjuknar Ove i lungtuberkulos och tas in på sanatorium.

Författare till denna min drömmoman för tillfället heter Erik Ran-

semar, tidigare Status redaktör och sedan många år tillbaka verksam i Stockholms centralorganisation.

Jag vet inte om du minns det men i Status nr 10/86 var ett avsnitt ur just denna roman införd. Det smakprovet gav mig en fin upplevelse då, med löfte om en litterär helkväll när boken i sin helhet kommer ut. Nu är den här och snart är tiden inne när jag ska sjunka ner i soffan och njuta. Gör det du också!

Ronny Weylandt

Anmälan om medlemskap i Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL)

Jag vill bli medlem

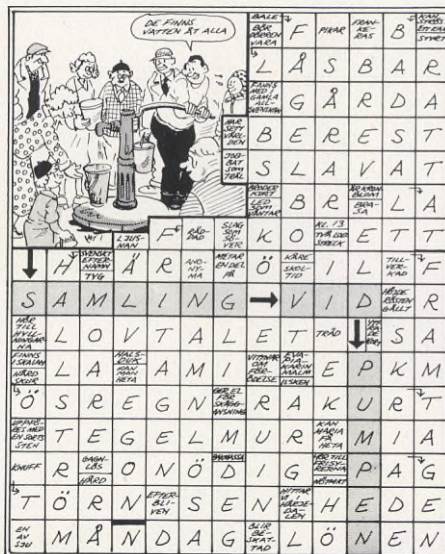
Jag vill ha mer information om RHL

Namn _____

Adress _____

Telefon _____

Sändes till RHL, Box 9090, 10272 Stockholm

Lösning och pristagare till Bildkryss nr 8/87

1:a pris 100 kr: Svea Andersson
Norrvallavägen 5
23100 Trelleborg

2:a pris 75 kr: Felix Larsson
Storgatan 61
95131 Luleå

3:e pris 50 kr: Hanna Dahlgren
Sofielundsvägen 16
21425 Malmö

4:e pris 50 kr: Boo Janzon
Finkvägen 5
67133 Ärvika

Sundsvall satsar på ungdomen

– Lägerverksamheten betyder mycket för oss, säger Lars-Erik (längs tv).

Föräldraföreningen för hjärtsjuka barn och ungdomar har mottagit en gåva på 20000 kronor från hjärt- och lungsjukas lokalförening i Sundsvall.

– Vi vill satsa på ungdomarna, säger Aino Eurenus som är Sundsvallsföreningens ordförande. Det är ungdomarna som ska ta över och vi hoppas att vårt bidrag ger dem möjligheter att ordna egna aktiviteter.

Sundsvallsföreningen har under många år följt Föräldraföreningens arbete på nära håll. Kontaktföräldrarna från Föräldraföreningen håller sina träffar i lokalföreningens lokaler och det blir naturligt att informera varandra om "vad som är på gång".

– Sundsvallsföreningen vill satsa på ungdomen, säger ordförande Aino Eurenus. Foto: Uppsala-Bild.

Medlemmarna i Sundsvallsföreningen har sett vilket fantastiskt arbete kontaktföräldrarna lägger ner.

– Därför tycker vi att det är roligt att kunna hjälpa till just genom att stödja ungdomsverksamheten som vi tycker är särskilt viktig, säger Aino Eurenus.

Beror det goda samarbetet i Sundsvall enbart på att kontaktföräldrar och lokalförening använder samma lokaler?

– Nja, kontaktföräldrarna har varit mycket aktiva för att sprida kännedom om Föräldraföreningen, tillstår Aino, som själv är kontaktförälder.

När hon började som kontaktförälder fick hon idén att "marknadsföra" Föräldraföreningen genom att aktivera sig i lokalföreningens arbete. Snart blev hon invald i styrelsen där och tyckte att det blev allt roligare och me-

Magnus Fäldt är glad för den fina gåvan.

ra intressant. Eftersom Aino är sjuksköterska har hon bra kontakter både med läkare och sjukgymnaster, något som är användbart i arbetet såväl som kontaktförälder som i hjärt- och lungsjukas lokalförening.

– Nu har jag suttit ordförande i lokalföreningen i tre år och jag tycker det är fantastiskt roligt, säger Aino. Särskilt glad är jag förstås att våra medlemmar nu beslutat göra en sån fin insats för ungdomarna.

Kanske bildas en ungdomssektion

I Föräldraföreningens styrelse sitter Magnus Fäldt från Helsingborg och Lars-Erik Larsson från Falun. De båda är ungdomsrepresentanter och adjungerade till styrelsen med uppdrag att arbeta med ungdomsverksamheten.

Magnus och Lars-Erik blev naturligtvis väldigt glada för den fina gåvan från Sundsvall.

– Det är jätteroligt, säger Magnus. Vi har bestämt oss för att fråga alla ungdomar vad de vill prioritera. Därför har vi sänt ut en enkät med frågor om vilken verksamhet de tycker är viktig och vad vi ska använda pengarna till. Sedan har vi en liten arbetsgrupp som ska gå igenom svaren. Det ska bli spännande.

Magnus och Lars-Erik har ett drygt arbete framför sig. Det finns 210 ungdomar i åldern 13 till 35 år och önskemål och idéer kan nog variera betydligt i gruppen. Magnus har en känsla av att lägerverksamhet och veckoslutsträffar kommer att hamna högt på önskelistan. Det har hittills varit populärt de gånger ungdomarna har haft möjligheter att träffas.

Kanske kommer man också att snegla på Norge. Där har ungdomsverksamheten kommit längre och det finns många tips och idéer att ta efter.

I Norge bygger man upp ungdomsverksamheten genom att bilda grupper med ungdomar i olika regioner. Ungdomarna skolas i föreningsarbete och får genomgå en särskild vägledningskurs. Medlemsmötena bygger på att sprida information. Ungdomarna arbetar för allas lika rätt till en meningsfull fritid och jämlikhet när det gäller att få bostad, arbete och utbildning.

Kostsamma läger

Föräldraföreningen bildades för tolv år sedan av föräldrar till små barn. De har nu hunnit bli tonåringar och antalet ungdomar i föreningen ökar sta-

Vilken julklapp!

Lule-bornarna är vana att se RHL:s lottförsäljare i köpcentrum. Varje år ställer de upp en glänsande ny Saab som lockbete för dem som har fallenhet att satsa en tia eller två på fru Fortuna.

I år föll John Sandström för frestelsen. Så som ofta är fallet med unga män i början av sin bilkarriär kör han runt i en "gammal rishög". John är resmontör och använder sin egen bil i jobbet. Resorna blev ganska snart rena lotteriet – skulle bilen hålla hela arbetspasset ut?

Har man begränsad ekonomi och önskar sig en ny bil kan man bara hoppas på tur, resonerade John och köpte en lott. Det visade sig vara en högvinst.

– Du vinner förstas bilen, sa lottförsäljaren Elis Haarala tvärsäkert. Nu ska du bara vänta på högvinstdragningen.

Varje gång John hade ärende till centrum tog han en sväng förbi Elis och Saaben. Tänk om han skulle ha sån tur att...

Och varje gång ropade Elis uppmuntrande åt honom att förbereda sig på att hämta ut sin nya Saab.

Tänk att vår förening fick sälja högvinsten, säger ordf. Siri Schönfeldt och är lika lycklig som den nyblivne bilägaren. Foto: Berndt Dimeus.

RHL:s lotteri har många fina högvinster, det visste John. Chansen att just han skulle vinna bilen var inte stor. En tvättmaskin eller matberedare är ju också väldigt fint att få, försökte han intala sig.

Morgonen efter dragningen kom ett brev från RHL innehållande dragningslistan. John höll andan, slet upp kuvertet – och såg sitt eget lottnummer högst upp på första raden.

Bilen var hans!

– Jag tror knappt mina ögon, suc-

kar John i telefonen. Han ringer till RHL:s kansli för att kontrollera att han inte drömmer.

– Grattis till en ny Saab Turbo!

RHL:s förbundssekreterare Bo Månsson bekräftar för John att han vunnit. Först nu börjar John fatta att han vunnit högsta vinsten – precis som Elis sagt hela tiden. Vad ska grabbarna på jobbet säga!

Vi önskar John lycka till och hoppas bilen blir till glädje.

Kör försiktigt!

□

dig. Föräldrarna har därför försökt få igång en verksamhet som riktar sig särskilt till de större barnen.

Man arrangerar två läger varje år för åldersgruppen 10–20 år. Båda lägren finansieras av fondmedel samt en deltagaravgift på ca 400 kronor. Det är lika osäkert varje år om fondmedel kommer att beviljas för verksamheten.

Genom de ungdomar som deltagit i lägren vet föräldrarna att "hjärtkompisarna" är något alldeles speciellt. De delar upplevelser och erfarenheter omkring sjukdom och behandling – något som den vanliga kamratkretsen står utanför. Det blir viktigt för dem som träffas på lägren att upprätthålla kontakten.

Till för några år sedan visade ungdomarna själva ett ljumt intresse för gemensamma aktiviteter, men en förändring har skett den senaste tiden. Förhoppningen är naturligtvis att en ungdomssektion växer fram. Pengarna från Hjärt- och Lungsjukas förening i Sundsvall kommer alltså i rätt tid och kan bli den uppmuntran som ger ungdomarna den avgörande puffen. □

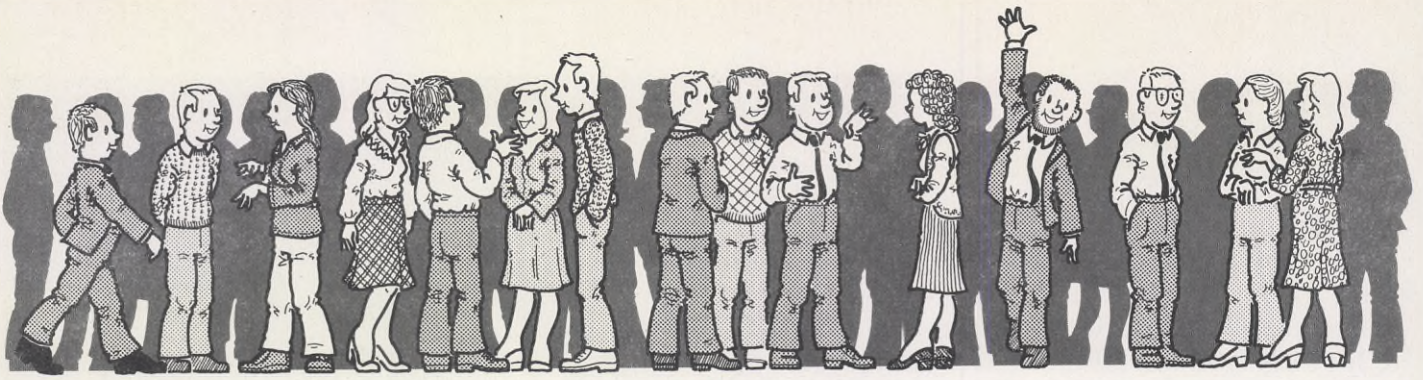

Magnus och Linda

Föräldraföreningen har fått en ny broschyr som riktar sig till hjärtsjuka barn och ungdomar. Vi får möta Magnus, 16 år, och Linda, 6 år, som berättar om sina hjärtfel och

vad de kan – och inte kan göra på grund därav.

Broschyren distribueras till varje läns- och lokalförening inom RHL. Enskilda kan beställa broschyren från RHL:s kansli, Box 9090, 10272 Stockholm. Den kostar då 10 kronor + porto.

FRÅN LOKALFÖRENINGARNA

Sven Berggren, till vänster, och överläkare Bengt Lindström hade storpublik vid sammankomsten.

Föreningen i Ronneby

Hjärt- och kärlsjukdomar drabbar allt fler personer och är en verklig folksjukdom. Men det finns hjälp att lindra problemen med olika mediciner samtidigt som man nu börjar bygga ut de thoraxkirurgiska resurserna. Detta kan sägas som en sammanfattning av det föredrag som överläkare Bengt Lindström, Centrallasarettet i Karlskrona, höll vid hjärt- och lungsjukas sammankomst i Ronneby Folkets Hus. Lokalen var så välbesatt av medlemmar att en del fick sitta utanför i dörröppningen till den egentliga möteslokalen.

Kärlkramp kan ta sig olika uttryck, men det är viktigt att en person som drabbas av hjärt- och kärlsjukdomar håller sig i god kondition, det vill säga är i verksamhet så långt som möjligt. Men det är också lika viktigt att inte ta ut sig för mycket och på så sätt förvärra sjukdomen. Det kommer ständigt nya mediciner som gör att man kan utesluta sådana som ger bieffekter som inte är önskvärda. Då det gäller förkalkningar i hjärtats kranskärl så opereras dessa i stor utsträckning.

Överläkare Lindström besvarade en hel rad frågor från vetgiriga åhörare. Sven Berggren framförde ett varmt tack och överlämnade blommor.

Stig Martinsson

Eric Bergqvist och Linnea Karlsson.

Föreningen i Eskilstuna

Vår förening sålde i år 5000 lotter, det gick väl lite trögare än vi beräknat (visst köpmotstånd på grund av det höjda lottpriset). Men som vanligt var många köpare positivt inställda.

En god hjälp vid försäljningen var det att vi hade en ny fin SAAB 900 som blickfång, den ställdes till förfogande av Sörmlands Bil AB och vi tackar så mycket för detta. Vi tackar även Varuhuset Domus som upplåt plats för vår försäljning.

Gunnar Jäfvert

Föreningen i Karlskrona

Vi har från föreningens sida sett som en absolut nödvändighet att genomföra ett eftervårdsprogram bestående av träning med sjukgymnast, information inför och efter utskrivning från lasarettet och gruppinformation i lugn takt med rörelser till musik. Var och en ska delta efter egen ork och förmåga.

Ovanstående har vi genom diskussioner med medicinavdelningens klinikchef Håkan Odeberg och biträdande överläkare Bengt Lindström löst så att resurser ställs till förfogande. Genom detta får vi sjukgymnastledd rehabilitering upp till ca 80-85 procent.

Hjärt- och Lungsjukas förening i Karlskrona har åtagit sig att svara för informationen. Sjukhusledningen ställer medicinklinkens konferensrum till förfogande 2-3 timmar 1-2 gånger per månad för information till ineliggande hjärtpatienter. Riksförbundets videofilm "Efter hjärtinfarkt" kommer då att visas. Vi kan även erbjuda patienten att tillsammans med anhörig läsa studiecirkeln "Hjärtat - funktion - sjukdomar - eftervård".

Vi har i Karlskrona fått förmånen att disponera lasarettets gymnastiksal onsdagar klockan 16-20 för vår egen hjärtgymnastik. När en hjärtpatient klarat av den sjukgymnastledda träningen och får läkarnas tillstånd att gå över i vår hjärtgymnastik, tar vi över. Våra ledare är väl utbildade och kunniga.

Utöver detta kan vi utbilda dem som så önskar i hjärt-lungräddning. Vi har både "docka" och välutbildade instruktörer för detta.

Vi hoppas att vi har gjort en liten insats för att kunna förbättra rehabiliteringen av hjärtsjuka genom att donera en defibrillator till Centrallasarettet i Karlskrona. Samtidigt vill vi till sjukhusledning, läkare och övrig personal på medicinavdelningen framföra ett varmt tack för god vård.

Willy Raoulsso

Föreningen i Kristinehamn

Äntligen har nu Hjärt- och Lungsjukas förening fått hyra en mycket ändamålsenlig lokal vid Södra Ringvägen 57. Lokalen är ljus och trevlig och medlemmarna har genom frivilligt arbete ytterligare fått den mycket trivsamt. Föreningens ordförande John Persson och 80-talet medlemmar invigde lokalen för en tid sedan.

Det första månadsmötet blev välbesökt. Margareta Ericson rapporterade från Handikappdagen och Arne Agartsson rapporterade från ABF:s årsmöte. Diskussioner följde om ABF:s ekonomiska läge. John Persson gav en ekonomisk rapport från Björkefors.

Folke Björnberg

HCK:s ordförande i Kristinehamn överlämnar en tavla till John Persson. Foto: Folke Björnberg.

Föreningen i Korpilombolo

Undertecknade för till Korpilombolo med förväntan och broschyrer i bagaget. Det skulle bli information och försök att bilda en ny lokalförening. Informationsmötet var mycket väl förberett.

Vi som representerade BD-län blev mycket imponerade av den entusiasm över bildande av en lokalförening som fanns. Samtliga deltagare i mötet tecknade sig som medlemmar, bland annat tre sjuksköterskor som helhjärtat går in för att arbeta för RHL.

Därefter bildades en lokalförening som fick följande styrelse: ordförande Eino Rehult, sekreterare Thea Isaksson, kassör Bror Isaksson och ledamöterna Ruth Pojanen, Wille Wanatalo, Fritjof Kero och Kerstin Mikko.

Viola Buska, John Carlsson

Föreningarna i Kalmar/Nybro

Lokalföreningarna av RHL i Kalmar och Nybro har gemensamt anordnat Hjärtats dag i Folkets Park i Kalmar för tionde gången i följd. Förbundssekreterare Bo Månsson hade inbjudits att informera om hjärt- och lungsjukdomarnas utbredning, särskilt astma, kronisk bronkit och emfysem och vådan av rökning. Doktor Björn Liedén föreläste om hjärtsjukdomar och visade på bild vad som händer med hjärtfunktionerna vid propp i hjärnan och åderförkalkning. Ordföranden i Klubb Viking, Kenneth Andersson, berättade om sin situation före hjärttransplantation, med fem infarkter och flera kranskärlsbyten, om behandlingen på Harefieldsjukhuset i England och hur han lever sitt

liv idag, tre år efter hjärtbytet – ett liv med annan inriktning utan rökning och med sundare levnadsvanor.

Vid Hjärtats dag medverkade Kalmar Dragspelsklubb och trubaduren Björn Pettersson med underhållning.

Anna-Britta Celander

Föreningen i Åsele

Åseleföreningen har haft medlemsmöte i Fredrika. Femtontalet nya medlemmar skrevs in i föreningen.

Så beslöts att anta ett "fadderbarn" i U-land. Kostnaden blir 1000 kronor per år.

Karl Bågen

Föreningen i Kristianstad

Vi vill gärna berätta om vår verksamhet. Vi har studiecirklar och utbildar livräddare. I somras hade vi en mycket välbesökt Hjärtats Dag med information om RHL av Thorsten Norefalk och föredrag av docent Ola Ohlsson. Vid detta tillfälle fick vi flera nya medlemmar. Under en vecka i början av hösten gjorde vi en resa till Gotland. Ett varmt tack från 43 nöjda resenärer riktas till kurs- och reseledaren Thorsten Norefalk med fru. Nu planerar vi för vinterns aktiviteter.

Martha Pålsson

I föreläsningssalen vid Umeå regionsjukhus. Foto: Eric Ljungdahl.

Föreningarna i Västernorrland

Hjärt- och Lungsjuka i Västernorrlands län har varit på besök vid regionsjukhuset i Umeå. Docent Owe Jonsson talade om nya möjligheter till behandling, om blodfetter, rökning och högt blodtryck. Docent Peter Eriksson fortsatte med ultraljuds- och dopplerteknik vid hjärtundersökningar och dr Ulf Näslund talade om reperfusionsstudier och grundforskning som kan ge nya möjligheter för hjärtinfarkt vården. Överläkare Göran

Osterman visade kranskärlsfilm (coronarangiografi) och hjärtangiografilaboratorierna. Överläkare Karl-Anders Jacobsson talade om planerna på thoraxkirurgi i Umeå, på utökad hjärtsjukvård och Ingrid Sjödin från Hjärt- och Lungsjuka i Sundsvall överlämnade en gåva. Övriga lokalföreningar i Y-län har under årens lopp bidragit med omkring 200000 kronor till forskning i Umeå. En mycket intressant genomgång av regionsjukhuset i Umeå, tycker vi och framför ett hjärtligt tack till alla som varit med.

Gerd Åhlander

SALTA INTE BORT LIVET!

Uppmaningen kan tyckas överdriven, men vi får i oss mycket mer salt än vi behöver. Sambandet mellan hög konsumtion av salt och våra vanligaste hjärt- och kärlsjukdomar blir allt tydligare för forskare världen över. Jag själv och många av mina kollegor har därför börjat minska på saltet och krydda mer. Det finns så många aromrika kryddörter och kryddor att välja på. Vill ni ändå behålla sältan är Seltin ett bra alternativ. Innehåller mindre natrium och mer kalium. Smakar som vanligt salt och användes på samma sätt i matlagning och som bordssalt. Jag saltar själv hemma med Seltin för min hälsas skull. Vem vill inte leva längre och friskare!

Vill ni veta mer om Seltin.
Skriv eller ring, så får ni
faktafolder och julreceptbok.

**För ett
friskare
liv!**